

אמנות

פיסול

ההוצאה להורג

קיר אבנים, שמתוכו מבצבצות רגליים כפותות — ההוצאה להורג — ואדם כפות. ללא ראש — הנח"ק — הם כמה מפסליו הסמליים ביותר של יוסי בראל. הם מוצגים בתערוכתו בגלריה הקיבוץ בתל-אביב. הפסלים אינם "נחמ" דים", ואי-אפשר שלא להתייחס אליהם ולהתרשם מהם. כולם כאחד מבטאים זעקה של אמן צעיר, מלא זגזוג כרימון. הם מביעים מסר חזק, בצד ערכים אסתטיים ברוי-רים. מהו הסיפור שמאחרי הפסלים, המזכירים כלא ועינויים? לא, יוסי

הו, וייעץ לו לעזוב את הציור ולעסוק בפיסול. וכך אכן עשה. הוא המשיך ללמוד בסדנתו ב"לונדון, שם השתלם גם ברסטורציה של פסלים ורכש לו שם של מומה בה בשטח זה.

מה פשר הקיר שגוף אשה מבצבצו ממנו? זהו ביטוי לדמיונו של אסיר הכלוא בתאו. הפסל המתאר קיר עם חור בגודל גוף אדם, הנקרא בריחה, הוא ברכטיאני ב"יטודו ומרמז על הקשר ההדוק של בראל לתיאטרון. הוא למד תיאטרון באוניברסיטה, והיה תלמידה של גולה צ'לטון. התאורה הבלתי-תירגילה-לגלריות בתערוכתו, וה"מוסיקה של פינק פלויד הבוקעת מתוך הפסלים בפתיחת התערוכה, משתלבים היטב עם זעקת ה

"הנחנק" של יוסי בראל, סבל פיסול של ממש

אל לא ישב מעודו בכלא. ה"פור החל באנגליה, בשנת 1977. "אל שהה שם לצורך לימודים. אחד ערך טיול בנוף הכפרי, שלפתע התגלה לפניו מיבנה צום-מימדים והדור ביופיו. כש"אל על המיבנה בעל הלבנים ה"זמות, נענה: "זהו בית-הסוהר".

ך החל הגירוי הרוחני. את פס"ו יצר מלבנים אדומות של ממש. ת חלקי גוף-האדם יצק, לרוב, "פי מודלים חיים — אשתו ו"ידיה. התערוכה היא סיפור אישי של בראל.

להתבודד וליצור. החשיפה עצמית הנוקבת היא מעין קת"יס של תהליך שינוי זהותו של ז"י. הוא קורא לו "פטריוטיזם ש"וג", למעשה נמצא האמן בקונ"יקט עם עצמו ועם התחושה איבד את זהותו כישראלי. יש טענות רבות על הצורה שבה ו חיים. כדי להתבודד, ליצור חזור אל עצמו — כאילו לאסוף כל מה שהתפור מתוכו — א בחר לגור, מאז שתור מלונ"י, במקום מרוחק מיישוב בני"ם, ליד מערת הנטיפים. שנתיים רם עבד על 14 פסליו, תוך סבל ז"י של ממש, בגלל כאבים ברי

סיפור חייו הצעירים מגוון. למע"ה התחיל ללמוד ציור בחוץ"נ, אלא שמורו שטרנשווס גיל-

אמנות

מוקף גנים, בפסו המרהיב ובגן המרויק של יהודה בת. נפתחה גלריה לעבודות קרמיקה. בעלת הגלריה, יהודה, בחרה לפתוח אר"תה בתערוכת פסליו של גידעון קריא.

קריא, שגר במושב אביחיל מאז היותו בן שבע, הוא חקלאי. דמיו"תו המוצקה והתמירה יאה לפסל כמו לחקלאי. בזכותה הצליח להת"גייס לפלמ"ח בגיל 15. את הטבע הוא אהב, וחי אותו 24 שעות ב"יממה — בלול, במרעה ובמטע. בילדותו, כך הוא מספר, לא היתה תודעת האמנות מפותחת במושב, לכן הגיע ללימודי האמנות באי"חור רב, בגיל 29. אז הגיע לעיך"חוד, אל הפסל המנוח רוזי להמן. עם דרך-ארץ לישראל, "אין לך צורך לנסוע לחוץ-לארץ", היה אומר לו, "חפש אצל עצמך, כי יש כך הכל". וכך עשה גידעון. הוא השתדל לא לראות תערוכות רבות, כדי שלא להיות מושפע, וכך נותר הטבע היחיד. בפסליו מורגשת השפעתו של רוזי להמן. החומליות של הפסלים, פשטות הצורות וה

רוכה, והוא אפילו לא טרח לבקש את הכרטיס-היורוק — רשיון העבודה, שעליו חולמים המוני ה"ישראלים באמריקה. בועז רואה וחש עצמו כישראלי. עתה חזר על מנת לגור בישראל דרך קבע. אך לא רק מפני שנולד במושב גת-רימון, הוא חש קשר לארץ, אלא משום שכל מהות יצירתו ומקורה הם בארץ.

למרות ההצלחה בשנת 1979 פגי"עה בו מונית, כשרכב על אופנועו, וידו השמאלית נפגעה קשה. לאחר ניתוח שארך שמונה שעות, הע"ריכו הרופאים את סיכוייו לשוב ולהשתמש ביד שמאל, שבה הוא מחזיק באיזמל, כאפטיים. מכיוון שהוא מתעקש להשתמש בה ו"לפסל דווקא באבן, כגדולי הפס"לים בכל הדורות, רצוף תהליך היצירה בכאבים, והוא נזקק ל"עוזרים על מנת להרים את ה"אבנים השוקלות טונות. אך דבר לא עוצר בעדו, ותהליך היצירה נמשך.

מהפלמ"ח לאמנות

בגני צהלה, פרבר תל-אביבי

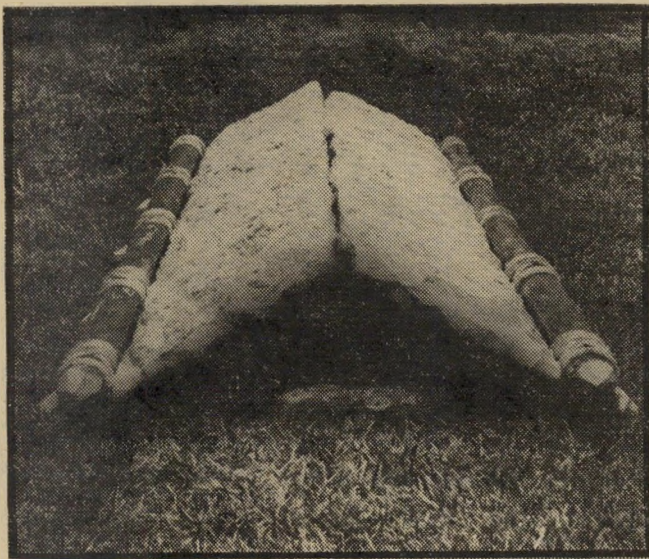

פסל ועדיה תאונת אופנוע

אבן-עור-עץ. בועז הוא רק בן 29 — יליד הארץ דור שלישי — וכבר זכה להציג, אחרי שסיים את לימודיו באבן, בכמה מגלרי"יות היוקרה הגירויקיות. לגיו"יורק הגיע עם מילגה של קרן ה"חברות אמריקה ישראל, ולמד שם בפראט אינסטיטוט. שנה לאחר בואו כבר הציג, מבלי שנוקץ לפטרונותה של הישראלית ממוצא גרמני היושבת בניו-יורק — ברי"טה אורדנג.

בעלי הגלריות הבחינו במשהו המקורי, המבנין מתוך עבודותיו, ומיהרו להציג אותו בלהיטות. הוא לא חיקה אחרים. להיפך, בפסלים של אמנים ישראליים מבוגרים ממנו, ששמם הולך לפנייהם, נראו סימנים לשימוש שלו באבנים ולי"קומפוזיציות הברורות והמתמצ"ותות שלו, שייחודן בשילוב של אבן-עור-עץ.

חמש שנים עברו על ועדיה ב"ניו-יורק, כשתערוכה רודפת תע"י

"השער לנהיגה" של ועדיה יד שמאל היא הכואבת

קמאיות שלהן, הן גדולתם. צוואתו של רוזי. קריא מצ"יח גם בשטח אמנותי נוסף, ש"ממנו הוא רווח נחת — ריפוי בעיסוק בבתי-חולים לחולי-נפש. יש לו סיפורים רבים על ההצלחה בשיפור מצבם של מוכי יאוש ודי"כאון. אחד מסיפוריו נוגע בחולה שהובאה לבית-החולים שלוונה, בגלל חומצה שנספכה על פניה והשחיתה אותם. היא היתה טיפוס שתלטני ומנהיגת רחוב הירקון. כשראה קריא לראשונה את פניה — נבהל. הוא חשש שלא יוכל ללמד אותה. לאט לאט נתהווה הקשר ביניהם, והיא "נדלקה" על הפיסול. היא השקיעה את כל כור"לה בפיסול, והביעה מישראלה להמשיך וללמוד לאחר שתצא מ"בית-החולים. (אליו הובאה למעשה כדי להשתחרר מהתמכרות לסי"מים).

סיפורה, בניגוד לשאר הסיפורים, הסתיים בצורה טראגית. יום אחד הצליחה לקבל תופשה, שממנה לא חזרה. היא נמצאה מתה, והבדיקה גילתה שלקחה כמות מופרזת של סמים, אליהם כבר לא היתה מורג"לת. היא היתה לבושה בבגדי"פאר, אותם הוציאה באיומים מ"חנות אופנה ידועה. אך לחולים רבים הביא גידעון את המרפא. מופשטים, עם רמזים על הקשר לטבע, חומריים ומרחפים גם יחד — אלה נושאי יצירותיו של הפסל גידעון קריא. הם מוצבים בחצר גנה של יהודה, בגני צהלה, ויש בהם מעין קיום צוואתו הרוחנית של רוזי להמן.

"זוג ביווג" של קריא עם רמזים על הקשר לטבע